

якому немає еквівалента в російському тексті, і запропонуємо можливі варіанти перекладу. Так, словосполучення «*goddam gorgeous hair*» російською мовою було перекладене: «*роскошные кудри*». Хоча можна було б стилістичну коннотацію слова «*goddam*» передати інтенсивом «*ослепительно*», який виразив би очевидне глузування героя над піжоном Стредлейтером. Наступний приклад це: «*Half his goddam life*», що перекладається як «*Половину своєї життя*». Можна було б використати в перекладі слово «*драгоценной (жизни)*», що підкреслило б глузливі відтінком дане значення та зберігало б стилістичну рівновагу. Подібних перекладів багато, але наведених достатньо, щоб довести не випадковий характер авторських повторень, а також той факт, що ігнорування цих «надокучливих елементів» видозмінює стилістичну тональність тексту.

Також на увагу заслуговують випадки, об'єднані тенденцією вільно і невільно пом'якшувати реакцію на слова героя, тобто видозмінювати стилістичні конотації при перекладі: «*Sitting around on our ass*» – запропоновано переклад: «*Торчать дома*». Не можна сказати, що переклад нейтральний. Лексема *торчат* в значенні «*буть, знаходитися*» включає в свою семантичну структуру несхвальний відтінок значення. Однак в оригіналі, крім несхвалення, яскраво висловлена емоція грубості, вульгарності, тому переклад типу «*протирать зад дома*» був би саме тим вираженням, яке так природно звучить в устах Голдена і йому подібних підлітків. Той самий недолік (ігнорування грубості висловленої в англійському варіанті) прослідковується і в такому прикладі: «*I doubt if he never even gave anybody a feel*». У російському перекладі читаємо: «*Наверное, он и не дотрагивался ни до кого*». Переклад є досить адекватним, хоча додати передбаченої автором вульгарності йому допоміг би й наступний варіант: «*Наверное, он никого так и не тискал никогда*».

Можливо перекладачка свідомо уникала слова типу «*зад*» та «*тискать*», адже даний переклад було зроблено ще за часів Радянського Союзу, під пильним наглядом цензури, тож дані вульгаризми могли бути опущені для того щоб не шокувати російського читача 70-х років та видати книгу в продаж. Проте раніше ці слова вдовільно широко використовувалися у російській літературі, крім того вони й існують для того, щоб шокувати. Тому так чи інакше, через перекладацькі видозміни, головний герой твору постає перед нами в дещо облагородженому вигляді, що не зовсім виправдовує себе з позиції оригіналу твору.

Отже, порівнявши варіанти перекладу роману «Над прірвою у житті» Дж. Селінджера українською та російською мовами, було встановлено, що безеквівалентна лексика соціального діалекту є дуже складним явищем для передачі у стилістичному плані, саме тому кожен перекладач використовує власні перекладацькі прийоми, адже тут важливо зберігати мовні особливості героїв роману, не втрачаючи при цьому характерні риси їх образу, треба обирати влучні еквіваленти у мові перекладу, не відходячи при цьому від мови оригіналу. Було також виявлено, що Голден Колфілд часто вживає сленг, шкільну лексику, вульгаризми, емоційно-забарвлені вигукі, а також його мова рясніє новими для того часу поняттями: «психоаналіз», «ексгібіціонізм», що було перекладено різними шляхами, такими як: відтворення в перекладі адекватними замінами, шумонаслідуванням, створенням нових понять або просто словами з просторічним відтінком. При цьому варто розуміти, що переклади такого соціально значущого роману як «Над прірвою у житті», який читало й досі читає не одне покоління молодих людей, треба постійно вдосконалювати, створюючи нові й нові варіанти перекладів, які нестинуть в собі сленгові одиниці, зрозумілі читачам нового часу та будуть позбавлені помилок, що їх припускалися перекладачі за попередніх спроб.

Література:

1. Бондаренко К. Співвідношення сленгової лексики української та англійської мов: лексикографічний та перекладацький аспекти / К. Бондаренко // Наукові записки. Серія: Філологічні науки : збірник наукових праць. – Вип. 81(4). – С. 141–146.
2. Маковский М. М. Английские социальные диалекты (онтология, структура, этимология) : [уч. пособ.] / Михаил Михайлович Маковский – М. : Высшая школа, 1982. – 135 с.
3. Пиркало С. Сленг : ненормативно, але нормально / С. Пиркало // Урок української. – 2000. – № 4. – С. 26–28.
4. Ставицька Л. Аргю, жаргон, сленг : соц. диференціяція української мови : [монографія] / Л. Ставицька. – К. : Критика, 2005. – 464 с.
5. Ставицька Л. О. Проблеми вивчення жаргонної лексики: Соціолінгвістичний аспект / Л. О. Ставицька // Українська мова. – К., 2001. – № 1. – С. 55–68.

Джерела ілюстративного матеріалу:

6. J. D. Salinger «The Catcher in the Rye». – [Електронний ресурс]. – <http://genius.com/Jd-salinger-the-catcher-in-the-rye-chap-1-annotated>.
7. Джером Девід Селінджер «Над прірвою в житті». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ae-lib.org.ua/salinger/Texts/TheCatcherInTheRye-ua.htm>
8. Джером Девід Селінджер «Над пропастью во ржи». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ae-lib.org.ua/texts/salinger_the_cather_in_the_rye_ru.htm.

УДК 811.111'374:811.161.2'374

О. В. Ситник,

Хмельницький національний університет, м. Хмельницький

ENGLISH EXPRESSING DEVICES OF UKRAINIAN DIMINUTIVE AND DEROGATORY LEXICAL UNITS

Засоби передачі українських лексичних одиниць із значенням нестлиивості та зрублості англійською мовою. О.В. Ситник. Стаття присвячена порівняльно-типологічному аналізу способів вираження суб'єктивної оцінки мовця на рівні морфології та синтаксису в українській та англійській мовах. Досліджуються основні шляхи та методи вираження суб'єктивної оцінки мовця на рівні слова, словосполучення і речення. Відстежується механізм та динаміка передачі афективного забарвлення при перекладі, а також аналізується співвідношення суфіксальних систем української та англійської мов.

Ключові слова: емоційно забарвлена лексика, суб'єктивна оцінка, морфологія, суфікси нестлиивості та зрублості.

ENGLISH EXPRESSING DEVICES OF UKRAINIAN DIMINUTIVE AND DEROGATORY LEXICAL UNITS

The article is dedicated to the comparative and typological analysis of means and ways expressing the subjective evaluation of the speaker on the level of morphology and syntaxes in the Ukrainian and the English languages. The issue is important for the translators because the principles and language tools expressing emotive charge of the speaker differ in different lan-

guages. That's why the following research is aimed at the investigation of the phenomenon of emotive charge and its lexical expressing devices existing in both languages. The comparison of the means and ways expressing the subjective evaluation of the speaker on the level of a word and a sentence is fulfilled. The analysis of the correlation of the suffixation system in the Ukrainian and the English languages is done. The isomorphic and allomorphic features in the structure of the compared languages are revealed.

Key words: emotionally colored vocabulary, subjective evaluation, morphology, diminutive and derogatory suffixes.

СРЕДСТВА ПЕРЕВОДА УКРАИНСКИХ ЛАСКАТЕЛЬНЫХ И ПЕЙОРАТИВНЫХ ЛЕКСИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ НА АНГЛИЙСКИЙ ЯЗЫК

Статья посвящена сравнительно-типологическому анализу средств экспрессии субъективной оценки говорящего на уровне морфологии и синтаксиса в украинском и английском языках. Исследуются основные пути и методы экспрессии субъективной оценки на уровне слова, словосочетания и предложения. Проводится мониторинг механизма и динамики передачи аффективной окраски при переводе, а также анализируется соотношение суффиксальных систем украинского и английского языков.

Ключевые слова: эмоционально окрашенная лексика, субъективная оценка, морфология, ласкательные и пейоративные суффиксы.

Nowadays more and more attention is being paid to comparative typological investigations as a branch of linguistics.

The following article presents the results of the investigation, which was aimed at the comparative analysis of means and ways expressing the subjective evaluation of the speaker on the level of morphology; and also at the correlation of the suffixation system in the Ukrainian and English languages.

The Object of the investigation is the emotionally colored vocabulary of both languages.

Morphological means and lexico-syntactic ways expressing the affective charge are the Subject of the investigation.

Emotive charge – is one of the objective semantic features inherent in the lexical units and forming connotation of the words. The emotive charge is characteristic to a great number of words both in the Ukrainian and the English languages. The meaning of such words has evaluative character and depends on the speaker's own experience and impressions caused by its denotative meaning. Furthermore M. Mostovyi claims that «emotive charge along with stylistic components are the backbone of pen craft and integral part of highly emotional dialogue» [4, p. 82]. This corresponds with the statement of another Ukrainian linguist M. Zhovtobryukh, according to which «all the poetic words inherent in fiction and folklore belong to emotionally charged vocabulary» [3, p. 250]. Meanwhile I. Arnold reckons that «emotive charge of the words can be either permanent or occasional» [1, p. 213]. The scientist emphasizes that lexical units acquire their emotional coloring in a certain context that reflects the emotional background of the conversation [1, p. 213]. In general emotive charge and its value were the objects of elaborations of many well-known Ukrainian and foreign linguists such as I. Arnold, E. Bortnichuk, P. Karashchuk, N. Rayevska and so on. Following their views by emotive speech we understand any speech or utterance conveying or expressing emotion.

The emotive quality of discourse is due to syntactical, intonational and lexical peculiarities. By lexical peculiarities we mean the presence of emotionally colored words which form separate stylistic category. Accordingly the emotionally charged vocabulary includes:

- lexical units, which are always characterized by emotional value and affective connotation;
- lexical units, which acquire their emotional coloring and power to evoke or express feeling directly in a certain context.

It's important to note that the former ones are often signaled by some morphological factors, evaluative suffixes, for instance, expressing positive or negative attitude of the speaker or his evaluation. It is self-evident that the character of the word's meaning that is anyway determined by the word's root can also acquire emotional coloring due to some morphological features of this or that language. The evaluative suffixes are referred to these morphological features above all things. And moreover they play an important and prominent role in the process of enrichment of emotionally colored vocabulary of both the Ukrainian and the English languages.

Judging from their semantic and stylistic connotation E. Bortnichuk differentiates two types of the evaluative suffixes:

- diminutive suffixes;
- augmentative or derogatory suffixes [2, p. 50].

Peculiar feature of the Ukrainian morphology is widely developed system of suffixes expressing the degree of quantity or subjective evaluation inherent in the category of nouns as well as in other parts of the speech. There are many derivative lexical units in the Ukrainian language that contain the following meanings or better to say shades of emotive coloring: reduction, endearment, sympathy, affection, contempt, irony, augmentation...

The number of diminutive only noun-forming suffixes in Ukrainian is as many as 53, which goes in no comparison with the English 14 suffixes, not all of which are productive. Besides, there exists adjective-, pronoun-, numeral-, adverb-, verb- and even interjections-forming diminutive suffixes in Ukrainian. For example, the main noun-forming diminutive suffixes are:

- -к(а), -к(о), -ок: ручка, ніжка, голівка, донька, ягідка, рибка; яєчко, молочко, личко, вушко, очко; дубок, лісок, ставок;
- -очок, -ечок, -очк(а), -иночк(а), -єчк(а), -очк(о), -єчк(о), -єчк(о): ручечка, голівочка, річечка, смужечка, стрічечка, донечка; стеблиночка, зерниночка, картоплиночка; відеречко, озерецько, батечко, сонечко, курчаточко, гусяточко, дитяточко; дубочок, лісочок, ставочок, гайочок, синочок, кружечок, пучечок;
- -иц(я): сестриця, вдовиця, водиця, травиця;
- -ець: хлібець, папірець, ремінець;
- -ц(е): відерце, озерце, деревце, денце;
- -ик: столик, ключик, возик, коник, волик, дощик;
- -чик: дубчик (derivative from дубець), пальчик, каміничок, горобчик.
- -ичок: пальчикок, дощичок, годинничок, хлопчикок;
- -ичк(а): сестричка, лисичка, водичка, травичка, дощечка;
- -оньк-, -еньк-, -иноньк-: рибонька, рученька, ніженька, дівчинонька, стеблинонька, ялинонька, калинонька;
- -ен(я), -енят(а): козеня – козенята, горобеня – горобенята, галченя – галченята, рученя – рученята, ноженя – ноженята, оченя – оченята.

Here are also some adjectival suffixes:

- -еньк: маленький, сумнений, золотенький;
- -ісінк, -есеньк: гарнесенький, тонесенький, дрібнесенький etc.

As it was already mentioned there are only 14 evaluative suffixes in the English language and practically all of them are noun-forming. The diminutive ones are the following:

- -et/-ette: eaglet, floweret, leveret, kitchenette, bannerette, novelette;
- -let: kinglet, ringlet, owlet, islet, rootlet, streamlet;
- -y/-ie, -ey: dolly, sonny, pussy, tummy, cuddy, doggie, auntie, dearie;
- -ling: duckling, fledgling, oakling, seedling, manling, princeling, pigling;
- -kin: lambkin, ladykin, boykin, lordkin, napkin, pannikin;
- -el/-le: morsel;
- -cule/-cle: corpuscle spherule, animalcule, globule, molecule;
- -een: velveteen;
- -ock: hillock;
- -ing: lording;
- -ee: bootee, etwee.

It should be noted that all Ukrainian diminutive suffixes are productive, whereas in English only -let; -ling; -kin, suffix -y and its allomorphs can be considered productive, moreover most of them have lost their evaluative flavoring and become stylistically neutral.

The most productive augmentative suffixes in the Ukrainian language are as follows: -ура, -юра: носюра, баюра; -ище: бабище, горище; -езн: величезний, кремезний; -ил: барило, здоровило; -уч, -юч, -ач: злючий, жирнючий, кусючий. Whereas the English evaluative suffixes -ard and -ster have no augmentative but only a negative meaning, e.g.: bustard, drunkard, gangster...

Lexical units belonging to different parts of speech are characterized by absolutely different emotive charge. This peculiarity is common for all languages.

As Ilko Korunets states «because of the lack of the ramified system of suffixes in the English language emotionality is generally expressed by means of lexico-syntactic mode» [5, p. 393]. Thus by means of adding of adjectives which indicate the size (small, little, tiny, big, huge, enormous...) e.g.: small cake; little head; lovely little girl; and positive or negative speaker's attitude to a person or a thing being the subject matter; and also with the help of lexical means, e.g.: baby cucumber; the giant of a man; the chit of a girl.

In the course of investigation the comparative analysis of lexico-semantic groups of nouns in both languages draws to the conclusion that there are considerable divergences in means of suffixation word-formation of emotionally colored vocabulary. The arsenal of Ukrainian nouns is wider, richer and more differentiated if compared with the English one. The small number of English suffixes causes their polisemy.

The main role while handling grammatical, specifically morphological, issues of translation plays the unity of form and content that directs the choice of translation means – on the one hand, and the requirements of the Target Language – on the other hand.

In the process of translation from Ukrainian into English a translator should take into account divergences in the composition of different parts of speech and variety in the structure of morphological categories and expressing means, that cause difficulties in translation. Though there exists a number of general ways and modes used in the similar difficult situations.

The first and the easiest way is non-equivalent translation, which presupposes omission of some non-equivalent forms in the composition of the Target Text. But in many cases such non-equivalent forms play a significant role in the content and require compensation in translation.

Very often, while dealing with morphological aspects of translation, partial translation and the mode of a prior-form «development» are used. It means that a synthetic form is changed into an analytic one.

There can't be any standard in application of evaluative suffixes in the practice of translation. In some cases they can be naturally used in the Target Text while there are no formal equivalents for them in the Original Text; and in some cases their application in translation is doubtful.

The following 2 factors determine whether the use of the suffixes of subjective evaluation is rational or not:

- the correlation of the semantic functions of a Ukrainian lexical unit signaled by evaluative suffix and of corresponding one in the Target Text;
- the semantic and stylistic factors of a wider unity (which can be a sentence or a paragraph) that involves the correlational elements of the Original Text and Target Text.

Translating emotionally colored lexical units calls for a good deal of ingenuity and imagination on the part of a translator who should be well trained to use the appropriate transformations, whenever necessary. At the same time he must be prepared to look for new ways of solving his problems, whenever the standard methods can't be applied to the particular context.

Література:

1. Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка / Ирина Владимировна Арнольд. – М. : Высшая школа, 1973. – 256 с.
2. Бортничук Е.Н. Словообразование в современном английском языке / Е. Н. Бортничук, И. В. Василенко, Л. П. Пастушенко. – К. : Вища школа, 1988. – 189 с.
3. Жовтобрюх М. А. Курс сучасної української літературної мови : підруч. [для фак. мови і літ. пед. інст-тів] / М. А. Жовтобрюх, Б. М. Кулик. – К. : Радянська школа, 1965. – 449 с.
4. Мостовий М. І. Лексикологія англійської мови : [підруч. для інст-тів і фак. іноз. мов] / М. І. Мостовий. – Харків : Основа, 1993. – 256с.
5. Korunets Ilko V. Theory and practice of translation / Ilko V. Korunets. – Vinnytya : «Nova Knyga» Publishers, 2000. – 446p.

УДК 811.111'255'255.4

В. Б. Скрябіна,

Київський національний лінгвістичний університет, м. Київ

ХАРАКТЕРИСТИКИ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ПЕРЕКЛАДАЧА

У статті подається систематизована теоретична інформація щодо основних характеристик комунікативної поведінки перекладача. Розглядаються інстинктивні, розсудливі й інтуїтивні типи комунікативної поведінки перекладача. Визначаються прототипні комунікативні ситуації кожного типу поведінки. Уточнюється поняття когнітивного стилю перекладача.